

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історичний факультет
Кафедра історії та археології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ А. Кузнецова

«27 серпня 2019 р.»

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Ступінь бакалавра

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014.Середня освіта

Предметна спеціалізація: 014.03 Історія

Освітня програма: Історія, правознавство

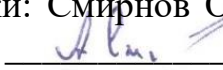
Ступінь бакалавра

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 032 Історія та археологія

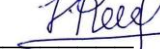
Освітня програма: Історія та археологія

2019-2020 навчальний рік

Розробники: Смирнов Олександр Ігорович, старший викладач кафедри історії та археології (Смирнов О.І.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії та археології

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри історії та археології (Рижева Н.О.)
«27» серпня 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка 03 Гуманітарні науки	Вибіркова	
	Спеціальність 014 середня освіта 032 Історія та археологія	Рік підготовки Четвертий	
	Предметна спеціалізація: 014.03 Історія		
	Освітня програма: Історія, правознавство Історія та археологія		
Загальна кількість годин – 120	Ступінь: <u>бакалавр</u>	Семестр	
		Восьмий	
		Лекції	
		12 год.	10 год.
		Семінарські	
		28 год.	2 год.
		Самостійна робота	
80 год.	108 год.		
Вид контролю: <u>залік</u>			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 0,9 самостійної роботи студента – 8,3		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 120 год.: 40 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (30% / 70%).

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 120 год.: 12 год. – аудиторні заняття, 108 год. – самостійна робота (10% / 90%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення дисципліни «Історія міжнародних відносин» складена Смирновим О.І. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальностей 014 Середня освіта 014.03 Історія, 032 Історія та археологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародні відносини, що розуміються як самостійна історична реальність, котра розвивається за своїми власними законами через становлення та зміну регіональних систем і поступову інтеграцію останніх в глобальну світову політику.

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними тенденціями розвитку міжнародних відносин доби Середньовіччя та раннього Нового часу й подальшої еволюції через зміну систем, починаючи від Вестфальської (1648–1789) і закінчуючи Ялтинсько-Постдамською (1945–1991). Методологічно курс опирається на фундаментальні положення сучасної теорії міжнародних відносин і висновки різних шкіл та напрямів у вивченні історії міждержавних стосунків.

Основним завданням вивчення дисципліни є: показати логіку та рушійні сили найважливіших подій європейської та світової політики у їх взаємозв'язку між собою, сформувані у студентів системне бачення міжнародних відносин та зовнішньої політики окремих держав з урахуванням різних чинників – економічних, соціальних, політичних, воєнних, ідеологічних, конфесійних, культурних.

Особлива увага приділена усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках різних історіографічних шкіл; основним категоріальним елементами історії теорії міжнародних відносин; загальним тенденціям та закономірностям формування та розвитку політичних процесів у взаємозв'язку й взаємодії провідних акторів міжнародних відносин.

Серед **завдань** курсу можна визначити:

ознайомлення студентів з теоретичними положеннями формування зовнішньої політики країн Західної Європи;

розкриття специфіки зовнішньої політики країн регіону, виявлення спільного та відмінного у їх зовнішньополітичній діяльності;

аналіз інтеграційних аспектів становлення європейського геополітичного простору та з'ясування ролі і позиції західноєвропейських держав у цьому процесі;

вивчення місця країн, регіональних підсистем у світовій політиці;

дослідження місця та ролі, що посідає Україна у зовнішній політиці держав Західної Європи.

Передумови для вивчення дисципліни. Дисципліна базується на знаннях студентів з курсів «Всесвітня історія», «Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Новітня історія країн Європи та Америки», «Актуальні проблеми історії країн світу», «Нова історія країн Азії та Африки», «Новітня історія країн Азії та Африки», «Історія зарубіжних політичних вчень», «Основи наукових досліджень».

Навчальна дисципліна складається з **4-х кредитів**.

Очікувані результати навчання:

Здатність запам'ятовувати або відтворювати:

– найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом;

– основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди;

– наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів всесвітньої історії;

– основні принципи і методи історичного пізнання;

– необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження;

– детальні знання про певний історичний період або проблему.

Здатність розуміти та інтерпретувати:

– з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них;

– обґрунтовувати вибір методики опрацювання речових джерел і текстів.

Здатність використовувати вивчений матеріал в нових ситуаціях:

– виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі;

– оцінювати основні тенденції та особливості історичного розвитку людства у певні історичні періоди;

– демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі;

– застосовувати сучасні методики викладання історії.

Здатність розбивати інформацію на відповідні компоненти і розуміти їх взаємозв'язок:

– аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії;

– визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин;

– досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби;

Здатність поєднувати частини разом, щоби одержати ціле з новою системною властивістю:

– формулювати мету та завдання конкретного історичного дослідження;

– всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури;

– аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві;

– встановлювати ефективну комунікацію з представниками різноманітних субкультур.

Здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі:

– критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів;

– чітко пояснювати мету, задачу, об'єкт, предмет та методи дослідження;

– узагальнювати результати дослідницької (дипломної) роботи та рекомендувати шляхи їх використання;

– робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи;

– порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії та археології

Бажання (направленість) студента:

– використовувати інноваційні форми і технології сучасної вітчизняної та зарубіжної історичної науки та освіти;

– вказувати на взаємозв'язок вітчизняної, європейської і світової історії.

Активна участь студента в навчальному процесі:

– відповідати сучасним вимогам до організації навчального процесу;

– дискутувати щодо перспектив розвитку історії та археології в сучасних умовах;

– обговорювати зміст і план презентації науково-історичного проекту;

– брати участь у ділових іграх, з допомогою яких моделюється наближена до реальної професійної сфери здобувача вищої освіти ситуація.

Дотримання певної системи цінностей:

– виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків;

– переглядати результати власної праці та визнавати власну відповідальність за свої вчинки;

– практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці;

– поширювати кращий досвід професійної діяльності, демонструвати гідну соціальну поведінку, дотримуватися здорового способу життя.

Визнання та підтримка певних цінностей:

– налаштованість на консолідацію суспільства;

– пояснювати важливість демократичних цінностей, вироблених у процесі історичного розвитку;

– виявляти повагу до різноманітних національних спільнот як невід'ємної складової історії України;

- співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей;
- визнавати роль і значення історичної науки та освіти в процесі євроінтеграції України.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями**:

Загальнопредметні:

- знати концепції формування зовнішньої політики країн Західної Європи;
- розуміти специфіку зовнішньополітичної діяльності держав регіону;
- знати інтеграційні тенденції та інші особливості розвитку європейського геополітичного простору;
- усвідомлювати роль та місце, що посідають країни Західної Європи у світовій політиці;
- знати проблеми та завдання у контексті становлення відносин «Україна-країни Західної Європи».

Фахові:

- знати особливості та закономірності еволюції міжнародних відносин на початку ранньомодерної доби;
- головні етапи розвитку європейської та інших систем міжнародних відносин;
- найважливіші пріоритети зовнішньої політики великих держав на різних етапах історичного процесу;
- знати хронологічну канву подій, пов'язану зі становленням, кризою та занепадом кожної системи міжнародних відносин;
- усвідомлювати основні засоби здійснення зовнішньої політики суверенних країн – дипломатію та війни у Середні, Нові та Новітні часи;
- окреслювати комплекс джерел, важливих для еволюції міжнародного права.
- володіти категорійним апаратом сучасних досліджень історії міжнародних відносин та світової політики («суверенітет», «державний інтерес», «баланс сил», «легітимізм», «пентархія», «європейський концерт», «протекторат», «колоніалізм», «деколонізація», «нейтралітет», «пацифізм» тощо);
- розрізняти джерела дипломатичного походження (зовнішньополітичні доктрини, трактати, договори, угоди, конвенції, декларації, ноти, резолюції міжнародних організацій тощо) та використовувати їх при написанні рефератів, бакалаврських і магістерських робіт;
- застосовувати набуті знання для аналізу та прогнозу розвитку зовнішньополітичних процесів і сучасних міжнародних

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Міжнародні відносини Раннього Нового часу. Вестфальська система міжнародних відносин

Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами.

«Довге XVI століття»: перехід Західної Європи від Середньовіччя до Нового часу. Італійські (1494-1559 рр.) та релігійні війни і дипломатія у Західній Європі XVI – першої половини XVII ст. Зміст і тлумачення терміну «міжнародні відносини» різними науковими школами та напрямками досліджень. Теоретичні аспекти генези і еволюції міжнародних відносин та їх систематизація. Головні види міждержавних стосунків. Проблеми війни і миру. Поняття суб'єктності та суверенітету. Міжнародне право. Ієрархічність міжнародних відносин доби Середньовіччя.

Пошуки морського шляху в Індію. Початок португальської та іспанської експансії в Африці. Відкриття Америки Хр. Колумбом. Тордесільяський договір 1494 р. Боротьба за світову гегемонію між піренейськими державами. Експедиції Васко да Гама та Педру Алваріша Кабрала. Створення

португальської колоніальної системи у першій половині XVI ст. та її особливості. Конкістадори. Захоплення іспанцями Великих Антільських островів. Відкриття Васко Нуньєсом де Бальбоа Тихого океану. Початок колонізації Центральної і Південної Америки. Завоювання Ернандом Кортесом держави ацтеків. Навколосвітнє плавання Ф. Магеллана / Х. Елькано. Сарагоський договір 1529 р. Завоювання держави інків Ф. Піссаро. Підкорення майя. Завоювання Філіпін та тихоокеанських островів на північ від екватору. Управління іспанською колоніальною імперією. Освоєння португальцями Бразилії. Система донатаріїв. Португальська «Держава Індії» та її криза. Поразка короля Себастьяна в Марокко. Утворення «Королівства Іспанії та Португалії» на початку 1580-х рр. Внесок англійців та французів у ВГВ. Пошуки шляху в Китай Ж. Картьє. Плавання У. Рейлі та Ф. Дрейка. Іспано-англійський конфлікт й розгром «Непереможної армади». Причини занепаду іспанської могутності. Голландська колоніальна експансія у кінці XVI – першій половині XVII ст. Нідерландська Ост-Індська кампанія: захоплення Яви та Молукських островів. Колоніальні конфлікти з Португалією/Іспанією та Англією.

«Амбойнська різанина». Нідерландські факторії у Південній Азії. Відкриття Австралії А. Тасманом та перші голландські поселення у Західній півкулі. Початок колонізації Північної Америки французами та англійцями. Наслідки ВГВ для європейської цивілізації. Меркантилістські доктрини та торговий інтерес.

Причини політичної роздробленості Італії. Загальна ліга 1469 р. як втілення регіональної системи рівноваги. Причини вторгнення Карла VIII на Апеніни й початок Італійських війн. Ставлення держав півострова до французької інтервенції. Боротьба за Італію між Людовиком XII і Фердинандом Арагонським. Мир в Блуа 1504 р. Конфлікт між Венецією та папою Юлієм II. Камбрейська ліга. Франція проти «Священної ліги». Італійська політика Франциска I. Поділ Італії на сфери впливу. Зовнішньополітична концепція імператора Карла V. Посилення суперництва між Габсбургами і Валуа за Ломбардію. Війна 1521-1526 рр. Кон'якська ліга. Війна 1527-1529 рр. Барселонський мир. Вплив Реформації (лютеранства та кальвінізму) на міжнародні відносини. Розкол Європи за конфесійним маркером. Релігійно-політичний альянс папства та Габсбургів. Шмалькальденський союз. Нюрнберзький релігійний мир. Перехід Англії на бік Реформації. Війни 1535-1538 та 1542-1544 рр. між Франциском I та Карлом V. Шмалькальденські війни. Антигабсбурзька коаліція. Договір в Пассау. Аугсбурзький мир 1555 р. Зречення Карла V і поділ габсбурзьких володінь на іспанську та австрійську гілки. Династичний союз Філіпа II Габсбурга та Марії Тюдор. Війна з Францією 1557-1559 рр. Мир в Като-Камбрезі: головні підсумки Італійських війн. Нідерландська революція та зусилля Мадридського двору по її придушенню. Утрехтська унія 1579 р. Утворення 1581 р. Республіки 3'єднаних Провінцій. Релігійна складова іспано-англійських суперечностей. Втручання Філіпа II Іспанського у внутрішні справи Франції. Варфоломійська ніч 1572 р. й підтримка Мадридом герцогів Гізів. Зміна династії у Парижі та реакція Мадридського двора. Франко-іспанський мирний договір у Вервені 1598 р. Нантський едикт Генріха IV Бурбона. Поляризація сил Реформації та Контреформації у Священній Римській імперії германської нації. Євангелістська унія (1608) versus Католицька ліга (1609). Чеське питання в монархії Габсбургів. Празька дефенестрація 23 травня 1618 р. та її наслідки. Протестантське повстання в Богемії та Сілезії. Консолідація католицького табору. Білогорська битва 1620 р. й гоніння на протестантів. Періодизація Тридцятирічної війни. Чесько-Пфальцький (1618-1623), Данський (1624-1629) та Шведський (1630-1635) періоди. Празький мир 1635 р. Причини втручання у війну Франції на боці протестантів. Початок роботи мирного конгресу у Гамбурзі. Вестфальський договір 1648 р. Італійська дипломатія як еталон. Утвердження постійної дипломатичної служби та її функції. Дипломатична ієрархія, ритуали та звичаї. Виникнення науки міжнародного права. Гуго Гроцій та його твір «Про право війни і миру».

Тема 2. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи.

Тридцятирічна війна та основні засади Вестфальського миру. Причини, етапи та цілі Тридцятирічної річної війни. Міжнародно-правовий аспект Мюнхенського та Оснабрюкського трактатів. Поразка імперської ідеї та послаблення ролі конфесійного чинника в міжнародних відносинах. Структура та головні принципи Вестфальської моделі світу. Визнання незалежності Голландії та Швейцарії. Територіальне розмежування. Піднесення Франції та Швеції. Юридичне закріплення політичної роздробленості Німеччини. Встановлення відносної рівноваги в Європі.

Розстановка сил та міжнародні відносини в Західній Європі другої половини XVII ст. Політична карта Європи після Тридцятирічної війни. Франко-іспанська війна та позиція Англії. Піренейський мир 1659 р. Боротьба за лідерство у морській торгівлі: англо-голландські війни 50-х – першої половини 70-х рр. XVII ст. Дипломатія Людовика XVI ст.

«Деволуційна» війна 1667–1668 рр. Голландська війна 1672–1678 рр. «Політика приєднання». Регенсбурзька угода 1684 р. Аугсбурзька ліга. Дев'ятирічна («Орлеанська») війна. Ріввікський договір 1697 р. Дипломатична боротьба навколо «іспанської спадщини».

Колоніальні протиріччя європейських держав до початку XVIII ст. Великі географічні відкриття. Тордесільяський (1494) та Сарагаський (1529) договори. Іспанська та Португальська колоніальні імперії. Принцип свободи морів. Колоніальні імперії Англії, Франції і Нідерландів в Азії та Африці. Головні райони зіткнень колоніальних інтересів. Ост-індські кампанії. Колонізація Північної Америки. Англо-франко-голландське суперництво у Новому Світі. Боротьба за Вест-Індію. Феномен піратства та каперство.

Центрально-Східна Європа у міжнародних відносинах другої половини XVII ст. Головні вузли міжнародних протиріч у Центрально-Східній Європі. Геополітичне становище та пріоритетні напрями зовнішньої політики Московського царства в середині XVII ст. Криза Речі Посполитої. Повстання Б. Хмельницького та заснування українського Гетьманату. Переяславські угоди 1654 р. й міжнародний статус козацької держави. Московсько-польська війна 1654–1667 р. Балтійське питання. Перша Північна війна 1655–1660 рр. Оливський трактат. Кардиський мир 1661 р. Андрусівське перемир'я 1667 р. та його наслідки для України.

Турецький чинник в європейській політиці. Особливості дипломатії Стамбула та головні напрями османської експансії у другій половині XVII ст. Війни з Венецією (1645–1669), Австрією (1663–1664), Польщею (1666–1672) та Московським царством (1676–1681). Боротьба за Україну. Бахчисарайський мир. Віденська битва 1683 р. Утворення «Священної ліги» та участь у ній Московської держави. Кримські походи князя Голіцина (1687, 1689) та Азовські походи Петра I (1695, 1696). Балканський фронт європейсько-османського протистояння. Зентська битва 1697 р. Карловацький мир 1699 р. та його історичне значення. «Велике посольство» Петра I. Стамбульський мирний договір 1700 р. між Москвою та Оттоманською імперією.

Тема 3. Криза Мюнстерсько-Оснабрюкського порядку. Утрехтсько-Раштадтсько-Ніштадтський порядок.

Війна за «іспанську спадщину» 1701–1714 рр. Смерть Карла II Габсбурга та боротьба за мадрридський престол між «австрійською» та «французькою» партіями. Перемога Філіпа Анжуйського і початок війни за іспанський спадок. «Великий союз» проти Людовика XIV. Поява королівства Пруссія. Головні театри бойових дій. Проголошення ерцгерцога Карла Габсбурга іспанським королем. Захоплення англійцями Гібралтару. Утворення Великої Британії. Міланська конвенція 1707 р. Мирні переговори. Обрання Карла Габсбурга на імператорський трон. Відмова іспанського короля Філіпа V від претензій на французьку корону. Утрехтський мир 1713 р. Раштадський та Баденський трактати 1714 р. Геополітичні наслідки війни. Спроба Іспанії порушити європейську рівновагу. Гаазький мир 1717 р.

Велика Північна війна 1700–1721 рр. Причини війни. Зовнішньополітичні плани Карла XII Густава та Петра I. Утворення «Північного союзу». Початок і перша фаза війни. Поразка Данії та Саксонії. Шведська окупація Речі Посполитої. Альтранштадтський мир 1706 р. Станіслав Лещинський та українсько-польські домовленості 1707 р. Причини переходу гетьмана Мазепа на бік шведів. Батури́нська різня. Історичне значення Полтавської битви. Друга фаза Північної війни. Відновлення антишведської коаліції та бойові дії на Балтиці. Луцький договір 1711 р. Прутський похід Петра I. Стамбульський мир 1712 р. Адріанопольський договір 1713 р. та ліквідація української ранньомодерної державності. Третя фаза Північної війни. Гангутська битва 1714 р. Мекленбурзька криза. Варшавський трактат й Амстердамський договір 1717 р. Аландський конгрес 1718 р. та його зрив. Політика Великої Британії щодо Росії та Швеції. Замирення Швеції з Ганновером, Пруссією та Данією. Ніштадтський мир 1721 р. Інтеграція Центрально-Східної Європи до Вестфальської системи.

Головні пріоритети, союзи та конфлікти великих держав у 20–40-і рр. XVIII ст. Піднесення Великої Британії та Росії. Французька політика «Східного бар'єру». Франко-англійські стосунки. Боротьба імперії Габсбургів за утвердження Прагматичної санкції. Європейський конгрес в Камбре 1724 р. Віденські угоди 1725 та 1731 рр. «Родинний союз» Іспанії та Франції. Англо-голландське зближення. Франко-австрійське суперництво. Союз «трьох чорних орлів». Війна за польську спадщину 1733–1738 рр. Російсько-турецько-австрійська війна 1735–1739 рр. Режим капітуляцій. Російсько-шведська війна 1741–1743 рр. Проблема австро-пруського дуалізму в німецьких землях. Війна за австрійську спадщину 1740–1748 рр. Стратегія і тактика Фрідріха II. Дрезденський мир 1745 р. Аахенський трактат 1748 р. Піднесення Пруссії.

Дипломатична революція середини XVIII ст. та Семирічна війна Передумови для «зміни альянсів». «Система Кауніца». Загострення англо-французького колоніального суперництва. Австро-

російське зближення. Характер стосунків Великої Британії з Росією, Австрією та Пруссією. Субсидійні договори. Вестмінстерська конвенція 1756 р. Франко- австрійський договір про нейтралітет та оборону 1756 р. Початок Семирічної війни. Другий Версальський договір та приєднання до нього Росії. Війна в Європі. Ізоляція Пруссії. «Родинний пакт» Іспанії та Франції 1761 р. Вихід Росії з війни та її зближення з Пруссією. Війна в колоніях. Паризький та Губертсберзький мирні договори.

Кредит 2. Міжнародні відносини в другій половині XVIII – середині XIX ст.

Тема 4. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції.

Дипломатія Катерини II та міжнародні відносини в Центрально-Східній Європі Головні напрями зовнішньої політики Російської імперії за Катерини II (1763–1796). «Північна система» Н. Паніна. Російсько-пруський договір 1764 р. Російсько-турецька війна 1768–1774 рр. Кючук-Кайнарджийський мир та його міжнародні наслідки. Російська та пруська політика щодо Речі Посполитої. Дисидентське питання. «План Лінара». Перший поділ Польщі. Втручання Катерини II у німецькі справи. Російсько-австрійське зближення 1780-х рр. «Грецький проект» Катерини II. Приєднання Криму до Російської імперії. Створення Чорноморського флоту. Георгіївський трактат 1783 р. Стосунки з Францією та Великою Британією. Російсько-турецько-австрійська війна 1787–1791 рр. Російсько-шведська війна 1788–1790 рр. Вплив Великої Французької революції на міжнародне становище та зовнішню політику Росії. Другий та третій поділ Польщі. Війна з Персією.

Міжнародні відносини в Західній Європі: від Семирічної війни до Великої Французької революції. Замирення Європи. «Система Шаузелея» та «дипломатія статус-кво» Людовика XVI. Зовнішня політика Австрії та Пруссії. Війна за Баварський спадок 1778–1779 рр. Тешинський мир. Союз німецьких князів 1785 р. Загострення австро-пруських протиріч. Відновлення англо-голландського союзу. Криза французької дипломатії. Політика Парижа, Лондона та Берліна щодо Росії напередодні Великої Французької революції.

Війна американських колоній за незалежність 1775–1783 рр. як точка біфуркації Атлантичної революції. Причини та початок війни. Утворення Сполучених Штатів Америки. Перебіг бойових дій. Позиція Франції, Іспанії та Голландії щодо конфлікту у Північній Америці. Ліга озброєного нейтралітету. Підтримка Великої Британії індіанцями. Версальський мир 1783 р. та його історичне значення. Принцип національного (народного) суверенітету. Ідеологічний вплив Американської революції на Європу та Латинську Америку.

Велика Французька революція й міжнародні відносини в 1789–1799 рр. Виникнення у Франції держави нового типу. Демократизація і націоналізація зовнішньої політики та її головні принципи. Діяльність Дипломатичного комітету на чолі з О. Г. Мірабо. Доктрина «природних кордонів» Ж. Дантона. Загострення стосунків з Ватиканом та Імперією Габсбургів. Брабантська революція 1789–1790 рр. та її придушення. Ставлення до Французької революції США, Великої Британії та європейських дворів. Революційний месіанізм та монархічна солідарність. Пільницька декларація 1791 р. Початок революційної експансії. Битва при Вальмі 1792 р. Анексія Бельгії, лівого берегу Рейна, Савойї та Ніцци. Страта Людовика XVI та Перша антифранцузька коаліція. Битва при Флерюсі 1794 р. Базельський мир 1795 р. Утворення Батавської республіки. Союзний договір з Іспанією. Перша Італійська кампанія й утворення нових «дочірніх» республік. Кампоформійський мир 1797 р. Англо-французький антагонізм. Єгипетський похід Бонапарта. Друга антифранцузька коаліція. Альпійський похід О. В. Суворова й вихід Росії з антифранцузької коаліції.

Наполеонівська епоха 1799-1815 рр. Переворот 18 брюмера 1799 р. Міжнародне становище Франції на межі XIX ст. Друга Італійська кампанія 1800 р. Люневільський (1801) та Ам'єнський (1802) мирні договори з Австрією та Англією. Перекройка карти Італії. Окупація Швейцарії та перетворення її на Гельветичну республіку. Акт про «рецепсію» Німеччини. Поновлення війни з Великою Британією. Справа герцога Енгієнського. Третя антифранцузька коаліція. Проголошення Наполеона Бонапарта імператором Франції та королем Італії. Трафальгарська битва. Поразка Австрії. Пресбурзький мир 1805 р. Рейнський союз. Ліквідація Священної Римської імперії німецької нації. Континентальна блокада та дії у відповідь Великої Британії. Війна Четвертої коаліції 1806–1807 рр. Тільзітський мир. Велике герцогство Варшавське. «Побачення в Ерфурті» Наполеона I та Олександра I. Фінляндська війна 1808–1809 рр. Піренейський театр. Війна П'ятої коаліції. Причини погіршення російсько-французьких стосунків. Кампанія 1812 р.: поразка Наполеона в Росії. Калішська угода 1813 р. та формування Шостої коаліції. «Битва народів» під Лейпцігом. Шомонський трактат 1814 р. Зречення Наполеона. Перший Паризький договір. «Сто днів».

Остаточна реставрація Бурбонів. Другий Паризький договір 1815 р. Четверний союз. Історичне значення Наполеонівської епохи.

Тема 5. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст

Східне питання в європейських міжнародних відносинах кінця XVIII– початку XIX ст. Виникнення та головні аспекти Східного питання. Проблеми Чорноморських проток. Національно-визвольна боротьба південнослов'янських народів під впливом Французької революції. Проекти відродження грецької державності. Республіка Семи з'єднаних островів. Британська доктрина статус-кво на Балканах. Політика Наполеона Бонапарта щодо Османської імперії. Російсько-турецька війна 1806-1812 рр. Бухарестський мир та його статті про статус Дунайських князівств і Сербії.

Міжнародні відносини у Західній півкулі. Вплив Війни за незалежність північноамериканських колоній Англії та Великої Французької революції на Іспанську Америку і Карибський регіон. Гаїтянська революція 1791-1804 рр. й позиція Франції. Стосунки США з колоніальними державами. Декларація нейтралітету 1793 р. Справа «громадянина Жане» й загострення стосунків з Директорією. Договір Джея. Іспано-американський договір 1795 р. Нормалізація французько-американських стосунків. Приєднання Луїзіани та Західної Флориди до США. Загострення суперечностей між Сполученими Штатами Америки та Великою Британією. Англо-американська війна 1812- 1815 рр. Криза іспанської монархії. Початок національно-визвольної війни у Південній Америці та Мексиці. Проголошення незалежності Парагваю. Перша та Друга Венесуельські республіки. Каральна експедиція генерала Морільйо та відновлення панування іспанської корони у Латинській Америці.

Тема 6. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.

Епоха конгресів та «система Меттерніха». Віденський конгрес 1814 – 1815 рр. Принципи легітимізму та «європейський концерт». Територіальні та національні питання (німецьке, польсько-саксонське, італійське, швейцарське, бельгійське, скандинавське). Заборона работоргівлі. Судноплавство по Рейну. Аахенський конгрес 1818 р. Перетворення Четверного союзу на пентархію. Положення про дипломатичні ранги. Карлсбадські постанови 1819 р. Інтервенціонізм («система Меттерніха»). Революції в Неаполі та П'ємонті й рішення Троппау-Лайбахського конгресу 1820–1821 рр. Веронський конгрес 1822 р. й придушення Іспанської революції. Провал ідеї Четвертого конгресу.

Зовнішньополітичні пріоритети великих держав у 1820–1840-і рр. та еволюція Віденської системи. Засади британської зовнішньої політики. Цілі Російської імперії на міжнародній арені. Австро-пруський антагонізм. Зовнішня політика Франції у 1820-ті рр. Революції 1830–1831 рр. та «європейський концерт». «Липнева монархія» в системі міжнародних відносин 30–40-х рр. XIX ст. Урегулювання бельгійської проблеми. Політична криза в Іспанії та Португалії початку 1830-х рр. Четверний союз та Мюнхенгрецька конференція. Проголошення шведського нейтралітету. Рейнська криза 1840 р. Англо- французькі стосунки 1841–1846 рр. Польське питання у міжнародних відносинах 1830–1840-х рр. Приєднання до Австрії Кракова. Війна у Швейцарії.

Східне питання у 20–40-х рр. XIX ст. Східне питання на Віденському конгресі. «Філікі етерія». Молдавський похід О. Іпсіланті. Грецьке повстання 1821 р. Реакція Високої Порти та великих держав. Проголошення Грецької республіки. Рух філеллінів і його вплив на позицію Великої Британії та Росії. План Олександра I з урегулювання грецького питання. Турецько-єгипетська угода 1824 р. Місія герцога Велінгтона. Петербурзький протокол 1826 р. Позиція Франції та Австрії. Анкерманська конвенція. Обрання І. Каподистрії президентом Грецької республіки. Лондонська конвенція 1827 р. Наваринська битва. Російсько-турецька війна 1828–1829 рр. Адріанопольський мир та його міжнародні наслідки. Лондонська конференція 1830 р. й проголошення незалежності Грецького королівства. Обрання Оттона Віттельсбаха на грецький престол. Мухамед Алі й рух за автономію Єгипту. Турецько-єгипетський конфлікт 1830–1831 рр. та роль Росії у його врегулюванні. Ункяр-Ісклесійський договір 1833 р. і реакція на нього Англії та Франції. Боротьба великих держав за вплив на Османську імперію. Друга турецько-єгипетська війна 1839–1841 рр. та її підсумки. Конвенції про протоки 1840 та 1841 рр. Російсько-британські протиріччя на Кавказі та у Центральній Азії. Перша англо-афганська війна.

Кредит 3. Міжнародні відносини другої половини XIX – початку XX ст.

Тема 7. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр.

«Весна народів». Декларація А. Ламартіна й відставка К. Меттерніха. Франкфуртський парламент і рух за об'єднання Німеччини. Унія німецьких держав. Проблема німецьких кордонів.

Шлезвіг-гольштинський конфлікт. Дансько-німецька війна і великі держави. Італійське питання в 1848 р. Сардинсько-австрійська війна. Австрійська, французька та іспанська інтервенція на Апенінах. Повалення Тосканської, Римської та Венеціанської республік. Міланський мирний договір. Революції в Дунайських князівствах та Угорщині й участь Росії в їх придушенні. Наслідки революцій для міжнародних відносин в Європі.

Кримська війна 1853(1854)-1856 рр. Причини Східної війни. Загострення стосунків Росії з Францією та Оттоманською імперією. Суперечка про Святі місця. Розмова Ніколая I з Дж. Сеймуром II. «Місія О. С. Меншикова» в Стамбул. Англо-французьке зближення. Окупація російськими військами Молдавії та Валахії. Турецько-російська війна і європейська дипломатія. Сінопська битва. Оголошення Великою Британією та Францією війни Росії. Цілі сторін. Головні театри бойових дій. Австро-пруська угода 1854 р. «4 пункти» канцлера Буоля. Кримська десантна операція союзників. Вступ у війну Сардинського королівства. Віденська конференція. Оборона Севастополя. Франко-шведська угода 1855 р. «5 пунктів». Поновлення мирних переговорів. Ціна війни. Паризький конгрес 1856 р. Нейтралізація Чорного моря і втрата Росією статусу великої держави.

Паризький (Кримський) порядок 1856–1871 рр. Перехід Великої Британії до «блискучої ізоляції». Зовнішня політика Наполеона III. Дипломатія О. М. Горчакова. Російсько-французьке зближення. «Принцип національностей». Італійське питання і франко-австрійський конфлікт. Побачення в Пломб'єрі. Італійська війна 1859 р. Віллафранкське перемир'я та Цюрихський мир. Політика К. Кавура. Приєднання Центральної Італії до Сардинського королівства, а Савойї та Ніцци до Франції. Дж. Гарібальді й плебісцит у Неаполі. Створення 1861 р. Італійського королівства. Римське питання. Вереснева конвенція 1864 р. Приєднання Ломбардо-Венеціанського королівства до Італії. Завершення об'єднання Італії. Німецьке питання після революції 1848–1849 рр. «Оломоуцьке приниження». Боротьба Австрії та Пруссії за гегемонію в Німецькому союзі. Митний союз 1853 р. Великогерманський та малогерманський проекти об'єднання. Бісмарк та Польське повстання 1863–1864 рр. Війна з Данією 1864 р. Гаштейнська конвенція. Австро-пруська війна 1866 р. Трансформація Імперії Габсбургів в дуалістичну монархію. Північнонімецька конфедерація. Люксембурзька криза 1867 р. Загострення франко-пруських стосунків наприкінці 1860-х рр. «Емська дипеша». Франко-німецька війна 1870–1871 рр. Утворення Германської імперії. Франкфуртський мир 1871 р. Анексія Ельзасу та Лотарингії II Рейхом.

Східне питання у 1856–1871 рр. Вплив Кримської війни на балканські народи. Султанський хатти-і-хумаюн 1856 р. Румунське питання на Паризькому конгресі. Рух за унію в Дунайських князівствах і позиція великих держав. Конференція послів в Парижі 1858 р. Обрання А. І. Кузи господарем Молдавії та Валахії. Паризька конференція 1859 р. з румунського питання. Об'єднаний процес. Проголошення 1861 р. політичної унії Молдавії та Валахії. Державний переворот 1864 р. в Бухаресті. Обрання румунським князем Карла Гогенцоллерна-Замарінгена. Міжнародний статус Румунського князівства. Кризи навколо Чорногорії та Сербії у 1850–1860-ті рр. Балканська політика Санкт-Петербурга та Відня. Критське повстання 1866–1869 рр. і великі держави. Балканський союз. Лондонська конференція послів 1869 р. Проблема проток. Скасування нейтралізації Чорного моря.

Тема 8. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)

Завершення колоніального поділу світу та сфер впливу в Азії (остання третина XIX ст.) Відкриття Суецького каналу 1869 р. «Новий імперіалізм». Геостратегічні пріоритети та особливості колоніальної політики Великої Британії. Запровадження безпосереднього управління Індією. Завершення завоювання Бірми та Малайського півострова. Розширення британських володінь в Західній та Східній Африці. Англо-зулуська війна 1879 р. Сесіль Родс та його імперія. Французька колоніальна експансія в Південно-Східній Азії та Африці. Англо-французьке суперництво в Сіамі. Фашодська криза. «Вільна держава Конго». Берлінська конференція 1885–1887 рр. Німецький колоніалізм в Африці та Океанії. Захоплення Еритреї та частини Сомалі Італією. Абісінська війна 1895–1896 рр. й визнання незалежності Ефіопії. Розширення португальських володінь на Чорному континенті. Приєднання Ріодель-Оро до Іспанії. Криза іспанського колоніалізму на Кубі та Філіпінах. Завершення колоніального поділу островів в Тихому океані.

«Велика гра». Англо-іранська війна 1856-1857 рр. Азійський вектор імперської політики Росії після Великої Кавказької війни. Приєднання Кокандського ханства. Встановлення протекторату над Бухарою та Хівною. Протиріччя між Російською та Британською імперіями в Центральній Азії.

Британські концепції «наступальної політики» та «закритого кордону». Англо-афганська війна 1878–1879 рр. та її наслідки. Приєднання до Росії туркменських земель. Кушкинська криза 1885 р. Англо-російське розмежування на Памірі та Гіндукуші. Військово-поліцейські операції на фронті Британської Індії. Боротьба за сфери впливу в Ірані. Економічна та ідеологічна експансія європейських країн та Близькому Сході. «Стратегія Багдадської залізниці».

Зовнішня політика Бісмарка та система союзів 70-90-х рр. XIX ст. Головні принципи зовнішньої політики Бісмарка. Realpolitik. Союз трьох імператорів. «Місія Радовіца». «Воєнна тривога» 1875 р. Німецько-австрійський союз 1879 р. й приєднання до нього Італії. «Система Бісмарка» та малі країни Європи. Болгарська криза і «договір перестраховки». Буланжистська криза й «воєнна тривога» 1887 р. «Середземноморська Антанта». Вільгельм II і відставка Бісмарка. Російсько-французьке зближення. Російсько-французький союз та його основні аспекти. Зародження англо-німецького антагонізму. Перехід Німеччини до «світової політики».

Східна криза 1875–1878 рр. та «великі ідеї» на Балканах. Антиосманські повстання в Герцеговині, Боснії та Болгарії: реакція Росії та західних держав. Сербсько-турецька війна 1876 р. Зустріч Франца-Йосипа II та Олександра II в Раштаді. Російсько-румунські переговори в Лівадії. Конференція послів в Константинополі 1876 р. Будапештські конвенції. Лондонська конференція послів 1877 р. Російсько-турецька війна 1877–1878 рр. Проголошення незалежності Румунії. Сан-Стефанський договір. Ставлення до нього «європейського концерта» і балканських країн. Англо-російські домовленості. Кіпрська конвенція. Берлінський конгрес 1878 р. Міжнародне визнання незалежності Румунії, Сербії та Чорногорії. Російська цивільна адміністрація в Болгарії. Обрання Александра Батенберга болгарським князем. Таємні угоди Австро-Угорщини з Сербією (1881 р.) та Румунією (1883 р.) «Великі ідеї» на Балканах. Об'єднання князівства Болгарії та Східної Румелії. Сербсько-болгарська війна 1885–1886 рр. Розрив російсько-болгарських дипломатичних відносин. Морська блокада Греції 1886 р. Обрання болгарським князем Фердинанда Саксен-Кобург-Готського. Нормалізація російсько-болгарських стосунків. Критське повстання 1896–1897 рр. Греко-турецька війна. Константинопольський мирний договір 1897 р. Урегулювання Критського питання. Російсько-австрійська конвенція 1897 р. щодо Балкан. Македонське питання.

Перші війни за поділ світу й блокове протистояння в Європі. Загострення міжімперіалістичних протиріч на межі XIX–XX ст. Іспано-американська війна 1898 р. Перетворення США на світову державу. Німецька експансія на Тихому океані. Англо-бурська війна 1899–1902 рр.: причини, головні етапи та наслідки. Відхід Великої Британії від «блискучої ізоляції». Англо-японський договір 1902 р. Утворення англо-французької Антанти. Російсько-японська війна 1904–1905 рр. Перетворення Японії на світову потугу. Бьоркський договір. Перша Марокканська криза. Алхіцераська конференція. Англо-російська конвенція 1907 р. й координація політики країн Антанти щодо Ірану. Гонка озброєнь та спроба її обмеження. Гаазькі конференції 1899 та 1907 рр. Італія між Троїстим союзом та Антантою. Угода в Раккондіжі. Потсдамська зустріч Вільгельма II та Ніколая II. Агадірська криза 1911 р. Лівійська війна 1911–1912 рр. Встановлення Францією та Іспанією протекторату над Марокко. Місія Холдена і загострення англо-німецьких стосунків. Франко-німецьке протиріччя. Угода про Багдадську залізницю. Консолідація країн Антанти. Воєнне планування.

Міжнародні відносини на Далекому Сході та в «пороховому погребі Європи» напередодні Першої світової війни. Поновлення англо-японського союзу та російсько-японське зближення після Портсмутського миру. Перетворення Кореї на японську колонію. Сінхайська революція 1911–1912 рр. і великі держави. Поділ Монголії на сфери впливу. Російсько-австрійське суперництво на Балканах. Зміна правлячої династії та головного вектору зовнішньої політики Сербії. Мюрцштегська конференція 1904 р. Проблема Чорноморських проток. Зустріч «Ізвольський – Еренталь» в Бухлау. «Младотурецька» революція і проголошення незалежності Болгарського царства. Боснійська криза 1908–1909 рр. Загострення Критського питання. Утворення Балканського союзу. Перша Балканська війна. Здобуття незалежності Албанією. Приєднання Криту до Греції. Лондонський мирний договір. Міжсоюзницька (Друга балканська) війна. Бухарестський мир 1913 р. Боротьба великих держав за вплив на Османську імперію. «Криза генерала фон Сандерса» й загострення російсько-німецьких відносин. Австро-сербські стосунки. Російсько-сербський союзний договір. Зустріч Вільгельма II та ерцгерцога Франца-Фердинанда в червні 1914 р. Сараєвське вбивство: реакція центральних держав країн Антанти. Липнева криза. Проблема відповідальності за розв'язання Першої світової війни.

Тема 9. Далекосхідна система міжнародних відносин Нового часу. Американська система міжнародних відносин XIX – початку XX ст.

Традиційна китайська дипломатія і далекосхідна система міжнародних відносин до середини XIX ст. Оформлення ідейно-теоретичних засад дипломатії імператорського Китаю під впливом конфуціанства. Китаєцентристська модель світу. Система васалітету. Стратегемність. Походи адмірала Чжен Хе у XV ст. Політика «морської заборони». Самоізоляція Цинської імперії. Нерчинський договір 1689 р. Зовнішня експансія Піднебесної імперії у XVIII ст. Кяхтинський договір 1727 р. Іноземні факторії. Кохонг. Англійські посольства 1792 та 1816 рр.: причини невдач. Діяльність Ост-Індської компанії в Китаї та її конфлікт із Цинським урядом. Перша «опіумна війна» 1840–1842 рр. та її наслідки. Друга «опіумна війна» 1857–1860 рр. Айгунський договір і Тяньцзинські трактати. Самоізоляція Японії.

Міжнародні відносини в Східній Азії у другій половині XIX ст. «Відкриття» Японії. Канагавський договір 1854 р. Сімодський трактат. Торгові угоди Японії з європейськими країнами. Петербурзька конвенція 1867 р. «Реставрація Мейдзі» і початок зовнішньої експансії Токіо. Приєднання Північних Курил та островів Рюкю. Економічне поневолення Китаю. Чифуська конвенція 1876 р. Сеттельменти. Санкт-Петербурзький договір 1881 р. Франко-китайська війна 1884–1885 рр. Боротьба за концесії та залізничне будівництво в Китаї. Корейська проблема. Японо-китайська війна 1894–1895 рр. Далекосхідна політика Росії. Російсько-китайський договір 1896 р. Порт-Артур і Східно-китайська залізниця. Німецька експансія на Шаньдунському півострові. Російсько-британська угода 1899 р. щодо сфер впливу в Китаї. «Боксерське повстання» 1900 р. та російська окупація Маньчжурії. Пекінський протокол 1901 р. Зростання військової потуги Японії.

Становлення та особливості нової системи. Ставлення Вашингтону до Війни за незалежність в Іспанській Америці. Проблема кордонів. Конвенція 1818 р. Окупація Е. Джексоном Східної Флориди. Трансконтинентальний договір 1819 р. з Іспанією. Російська експансія на північному заході Америки й позиція Вашингтона. Крах іспанської колоніальної системи й виникнення нових держав. Набуття суверенітету Бразилією та її міжнародне визнання. Ідеологія панамериканізму. Доктрина Монро. Панамська конференція 1826 р. й плани конфедерації. Територіальні конфлікти. Відцентрові тенденції в Латинській Америці: розпад Великої Колумбії, Центральноамериканської федерації та Перуано-болівійської держави. Відносини з Європою та США. Анексія Техасу. Війна Сполучених Штатів з Мексикою 1846–1848 рр. Приєднання до США Верхньої Каліфорнії та Нової Мексики. Орегонська проблема й розмежування з британською Канадою. Політика США в Карибському басейні. Договір Клейтона – Булвера 1850 р. Завершення формування південного кордону США. Договір Дж. Гаддена 1853 р. Авантюра Уокера в Нікарагуа. Громадянська війна 1861–1865 рр. в США і Європа. Іспанська окупація Республіки Сан Домінго. Іспансько-франко-італійська інтервенція в Мексиці. Перша тихоокеанська війна 1864–1866 рр. Продаж Росією Аляски та Алеутських островів. Урегулювання англо-американських суперечностей. Вашингтонський договір 1871 р.

США та країни Латинської Америки в 1871–1914 рр. Зовнішньополітичні пріоритети США. Ставлення Білого дому до Кубинської війни за незалежність 1868–1878 рр. Друга Тихоокеанська війна 1879–1884 рр. «Доктрина Кальво». Міжамериканська (Вашингтонська) конференція 1889–1890 рр. Перша Венесуельська криза 1895–1896 рр. Нота Р. Олні та реакція на неї Великої Британії й країн Латинської Америки. Конгрес в Мехіко 1896 р. Приєднання Пуерто-Ріко та перетворення Куби на американський протекторат. Англо-американське зближення. Договір Хей – Паунсофта 1901 р. Друга Венесуельська криза 1902–1903 рр. Конвенція Драго – Портера. Громадянська війна в Колумбії 1899–1902 рр. та сецесія Панамі. Американсько-панамський договір 1903 р. Політика «великого кийка» Т. Рузвельта. Інтервенція в Нікарагуа. Панамериканський союз. «Дипломатія долара» і «поправка Лоджа». США і Мексиканська революція 1910–1917 рр. Відкриття Панамського каналу.

Кредит 4. Світ в умовах глобальних конфліктів (1914–1991 рр.)

Тема 10. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.).

Кампанія 1914 року. Розв'язання війни на Балканах та вторгнення німецьких військ в Люксембург і Бельгію. Оголошення війни Францією та Великою Британією. Битва на Марні й інші операції на Західному фронті. Провал «плану Шліффена» й перехід до позиційної війни. Проголошення нейтралітету Нідерландами, Швейцарією та Скандинавськими країнами. Східний та сербський фронти. Захоплення Японією Шаньдунського півострова й німецьких володінь на Тихому океані. Американсько-китайський договір 1914 р. Проголошення Османською імперією «Священної війни» Англії, Франції та Росії й утворення нових фронтів. Британська анексія Кіпру та Єгипту. Початок війни в колоніях. Бойові дії на морях.

Міжнародні відносини в 1915–1916 рр. Військово-політичні плани Центральних держав і Антанти. Дарданельська операція. Боротьба за Італію. Лондонський договір 1915 р. Перша конференція в Шантільї. Вступ у війну Болгарії. Поразка Сербії, капітуляція Чорногорії, окупація Албанії. Залучення до війни Португалії. Кампанія 1916 р. на Заході: верденська «бойня» та наступ на Соммі. Поразка італійців в Трентіно. Брусиловський прорив. Повітряна та морська війна. Ютландська битва. Утворення Румунського та Салонікського фронтів. Конференція союзних країн з економічних питань в Парижі. Взаємовідносини в Четвертому союзі. Смерть імператора Франца-Йосипа. Ідея «Серединної Європи». Становище на неєвропейських театрах. Месопотамський фронт. Японо-китайська (1915 р.) та японо-російська (1916) угоди. Геноцид вірмен в Османській імперії та світова спільнота. Угода «Сайкс-Піко» щодо арабських територій. Утворення королівства Хіджаз. Американський «нейтралітет». Меморандум Грея – Хауза 1916 р. Мирні ініціативи кінця 1916 р.

Міжнародні відносини 1917–1918 рр. Стратегічна ситуація та співвідношення сил на початку 1917 р. Перехід Німеччини до тотальної підводної війни. Суперечки в лавах Антанти. Вплив на міжнародне становище Лютневої революції в Росії. Вступ США у війну. Нота Мілюкова. Місія Рута. Приєднання до Антанти Греції. Корфська декларація. Оголошення війни Німеччині Китаєм. «Декларація Бальфура». Жовтневий переворот у Петрограді й програма миру більшовиків. Визнання незалежності Фінляндії. Українська Народна Республіка і радянська Росія. «14 пунктів» В. Вільсона як альтернатива «Декрету про мир» В. І. Леніна. Чинник національного самовизначення в політиці великих держав. Переговори в Брест-Литовському й реакція країн Антанти. «Лінія Гофмана». IV Універсал Центральної Ради. Більшовицька інтервенція в Україну і німецьке втручання. Брестський мир 1918 р. Спроба країн Антанти відновити Східний фронт. Початок інтервенції в Росії. Підтримка Заходом «білого» руху. Проголошення незалежності Литви, Грузії, Вірменії та Азербайджану. Бухарестський мирний договір 1918 р. Анексія Бессарабії Румунією. Військове виснаження Німеччини. Вихід з війни Болгарії, Туреччини та Австро-Угорщини. Виникнення нових держав у Центральній Європі. Комп'єнське перемир'я. Геополітичні наслідки Першої світової війни.

Паризька конференція та Версальський порядок. Попередній етап версальського урегулювання. Плани переможців. Процедурні особливості Паризької конференції. Російське та китайське питання. Місія Гулліта. Заснування та статут Ліги націй. Мандатна система. Версальський договір. Договори з європейськими союзниками Німеччини. Національні аспекти Версальської системи. Механізми урегулювання територіальних суперечок. Мала Антанта й формування нової системи союзів Франції в Європі. Севрський договір. Греко-турецька війна 1919–1921 рр. та її наслідки. Лозаннська конференція 1922–1923 рр. Заснування Турецької республіки. Відмова американського конгресу від ратифікації Версальського договору й повернення США до політики ізоляціонізму. Причини хиткості Версальського порядку.

Повоєнне урегулювання у Східній Азії та головні засади Вашингтонського порядку. Китайське питання на Паризькій мирній конференції. Далекосхідна республіка у 1918–1921 рр. Стосунки РРФСР з ДСР та Китаєм. Проблема Монголії. Проголошення незалежності Туви. Вашингтонська конференція 1921–1922 рр. та її рішення. Обговорення китайської проблеми. «Російське питання». Функціонування вашингтонського порядку у 1920-ті рр. Стабілізація стосунків країн Далекого Сходу з Радянською Росією та СРСР. Завоювання митної самостійності Китаю. Гоміньдан та комуністи. Комінтерн і Китай. Конфлікти навколо Східно-китайської залізниці. Морська конференція в Лондоні 1930 р.

Зовнішня політика Радянської Росії у 1918–1922 рр. Концептуальна основа і конфліктна модель зовнішньої політики більшовиків. Ідея «світової революції» й комуністичний месіанізм. Утворення Комінтерну. Відносини Радянської Росії з Німеччиною та Антантою після жовтневого перевороту. Анулювання Брестського миру. Боротьба з іноземною інтервенцією. Ставлення РКП(б) до національного питання. Друга війна проти УНР й утвердження радянської влади в Україні. Військово-політичний союз радянських республік. Визнання незалежності країн Балтії. Радянсько-польська війна 1920 р. Ризький мир. Ставлення до турецького питання. Відновлення позицій Росії в Азербайджані та Вірменії. З'їзд народів Сходу в Баку. «Гілянська республіка». Радянське втручання в Бухарі та Хівінському ханстві. Російсько-грузинська війна 1921 р. Карський договір. Закавказька Соціалістична Федеративна Радянська Республіка. Встановлення дипломатичних відносин Москви з Іраном та Афганістаном. Еволюція зовнішньополітичної концепції більшовиків. Доктрина «мирного співіснування». Стосунки з країнами Західної Європи по закінченні громадянської війни. Участь радянської дипломатії в Генуезькій конференції. Рапалльський договір. Конференція в Гаазі. Комінтерн як інструмент зовнішньої політики Кремля. Утворення СРСР.

Боротьба за зміцнення Версальського порядку (1921–1932 рр.) Особливості повоєнної багатополарності. Прихід фашистів до влади в Італії. Пріоритети зовнішньої політики Муссоліні.

Міжнародні борги та репарації. Проблема економічної відбудови Європи. Загострення німецького питання. Рурська криза 1923 р. План Дауеса. Женевський протокол 1924 р. Міжнародне визнання СРСР. Локарнська конференція. Вступ Німеччини до Ліги націй. Франко-німецьке суперництво та спроби поширення «досвіду Локарно» на іншій частині Європи. Радянсько-німецький договір 1926 р. про дружбу й нейтралітет. Стосунки СРСР з Веймарською республікою у другій половині 1920-х – на початку 1930-х рр. Радянсько-британські стосунки. Чинник європейського пацифізму в міжнародних відносинах. Пакт Бріана – Келлога та приєднання до нього СРСР. Вплив світової економічної кризи на міжнародні відносини. «Мораторій Гувера» та план Юнга. Проблема роззброєння. Договори СРСР з країнами Балтії та Францією про ненапад 1932 р.

Тема 11. Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.

Розпад Вашингтонського порядку в Тихоокеанській Азії (1931–1939 рр.) Ситуація в Східній Азії на початку 1930-х рр. Окупація Маньчжурії Квантунською армією. Китайське питання в Лізі націй. Політика СРСР щодо конфлікту на Далекому Сході. «Доктрина Стімсона». Утворення Маньчжоу-Го. Місія Літтона. Вихід Японії з Ліги націй. Відновлення японської експансії в Китаї. Вихід Токіо з договору П'яти держав. Переговори про «тихоокеанський пакт». Початок китайсько-японської війни та спроби мирного врегулювання конфлікту. Провал Брюссельської конференції. Ставлення західноєвропейських держав та США до ситуації в Китаї. Радянсько-китайський договір про ненапад 1937 р. Збройні конфлікти в районі озера Хасан (1938) та річки Халхін-Гол (1939). Угода «Аріта – Крейгі». Розстановка сил в регіоні напередодні Другої світової війни.

Ентропія Версальського порядку (1933–1939 рр.) Прихід до влади Гітлера та геополітична програма німецького націонал-соціалізму. «Пакт чотирьох». Конвенція про визначення агресора. Радянсько-італійський договір про дружбу, ненапад і нейтралітет 1933 р. Поразка планів роззброєння. Вихід Німеччини з Ліги націй. Зовнішньополітичні аспекти «Нового курсу» США. Встановлення адміністрацією Ф. Рузвельта дипломатичних відносин з СРСР. Польсько-німецька угода 1934 р. Балканський пакт. Проект «Східного пакту» та його зрив. Вступ СРСР до Ліги націй. Плебісцит в Саарській області. Римські угоди й конференція в Стрезі. Перехресні договори СРСР, Франції і Чехословаччини. VII конгрес Комінтерну та геополітичні інтереси СРСР. Італо-ефіопська війна 1935–1936 рр. й Ліга націй. Морська угода Великої Британії і Німеччини. Конференція в Монр'є. Ремілітаризація Рейнської області. Міжнародні аспекти громадянської війни в Іспанії. Вісь Берлін – Рим – Токіо. Антикомінтерновський пакт. Становлення доктрини і політики «умиротворення агресора». Аншлюс Австрії і реакція великих держав. «Джентльменська угода» 1938 р. Судетське питання. Вереснева криза і Мюнхенська конференція 1938 р. Розчленування Чехословаччини. Перехід Англії та Франції до «політики гарантій». Агресія Італії проти Албанії. План «Вайс». «Сталевий пакт». Покращення німецько-радянських стосунків. Англо-франко-радянські переговори в Москві 1939 р. Пакт Молотова – Ріббентропа. Проблема відповідальності за розв'язання Другої світової війни.

Європейська фаза війни (1939–1941 рр.) Агресія Німеччини та СРСР проти Польщі й реакція світової спільноти. Радянсько-німецький договір про дружбу та кордони. Встановлення радянського протекторату над прибалтійськими країнами. Зимова війна 1939–1940 рр. Виключення СРСР з Ліги націй. Німецька окупація Данії та Норвегії. «Дивна війна» й військова поразка Франції. Приєднання країн Балтії, Бессарабії та Північної Буковини до Радянського Союзу. Консолідація блоку тоталітарних держав. Радянсько-німецькі стосунки 1939–1940 рр. Візит В. М. Молотова в Берлін. План «Барбароса». «Битва за Англію». Англо-американські стосунки 1939–1941 рр. Напад Італії на Грецію. Агресія проти Королівства Югославії та його поділ. «Новий порядок» в Європі. Дипломатична підготовка Німеччини до нападу на СРСР.

Міжнародні відносини 1941–1943 рр. Агресія Німеччини проти СРСР. Початок створення антигітлерівської коаліції. Радянсько-британське партнерство в 1941 р. Атлантична хартія. Місія Гопкінса. Московська конференція 1941 р. Вступ США у війну. Декларація Об'єднаних націй. Візит А. Ідена до Москви. Візит В. М. Молотова у Лондон та Вашингтон. Візит У. Черчілля в Москву. Проблема Другого фронту в міжсоюзницьких стосунках. Радянсько-німецький фронт. Сталінградська та Курська битви – докорінний перелом у війні. Висадка англо-американських союзників у Північній Африці. Касабланська та Вашингтонська конференції. Десантна операція на Сицилії й півдні Апенінського півострова. Капітуляція Італії та реакція Німеччини. Республіка Сало. «Вільна Франція». Французький комітет національного визволення й звільнення Корсіки. Розпуск Комінтерну. Московська конференція міністрів закордонних справ «великої трійки».

Міжнародні відносини на завершальному етапі війни (1943–1945 рр.) Тегеранська конференція. Близький Схід і тотальна війна. Відкриття Другого фронту в Європі. Радянсько-польські стосунки й «катинська справа». Західні держави й питання про Східну Європу. «Відсоткова угода» між Сталіним та Черчиллем. Геополітичні плани країн антигітлерівської коаліції. Рузвельтовська концепція повоєнного миру. Конференції в Бреттон-Вудсі та Думбартон-Оксі. Ялтинська (Кримська) конференція. Капітуляція Третього Рейху. Чотирьохстороння окупація Німеччини та Австрії. Заснування Організації Об'єднаних Націй. Британські плани війни проти СРСР в травні-червні 1945 р. та позиція США. Постдамська (Берлінська) конференція. Початок «атомної» дипломатії.

Міжнародні відносини в Азіатсько-тихоокеанському регіоні й завершення Другої світової війни. Японський «новий порядок» на Далекому Сході. Ситуація в Китаї і особливості війни на китайській території. Японська агресія в Індокитаї. Союз Японії з Таїландом. Японія і голландська Ост-Індія. Радянсько-японський пакт про нейтралітет 1941 р. Конфлікт між Японією і Сполученими Штатами й розрив між ними. Початок війни на Тихому океані. Японська окупація Філіпін, британських та голландських колоній. Битва в Кораловому морі у травні 1942 р. та перебіг бойових дій на Тихому океані. Нове співвідношення сил у 1943 р. Узгодження стратегії війни проти Японії на нарадах в Квебеку та Каїрі. Питання АТР на Тегеранській конференції. Стосунки Японії з країнами Південно-Східної Азії. Наступ британських військ у Верхній Бірмі та японських у Північно-Східній Індії. Битва в затоці Лейте. Входження Туви до складу СРСР. Радянський Союз і політика КПК. Ситуація в Синцзяні та радянсько-китайські відносини. Приєднання СРСР до антияпонської коаліції. Військова обстановка на Тихому океані навесні 1945 р. Постдамська декларація США, Великої Британії та Китаю з питань Далекого Сходу. Атомні бомбардування Хіросіми та Нагасакі. Вступ СРСР у війну з Японією. Радянсько-китайський договір про дружбу і союз 1945 р. Капітуляція Японії. Геополітичні наслідки Другої світової війни.

Тема 12. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни.

Гене́за «холодної війни» (1945–1949 рр.) Повоєнні зовнішньополітичні розрахунки СРСР та США. Виникнення терміну «холодна війна». Рада міністрів закордонних справ та розмежування сфер впливу в Європі. Протириччя навколо німецького та австрійського врегулювання. Триєстське та грецьке питання. Дипломатичний конфлікт СРСР з Туреччиною. Іранська криза 1945–1946 рр. Зародження «концепції стримування». «Довга телеграма» Дж. Кеннана. Фултонська промова У. Черчілля та реакція Й. Сталіна. Паризька конференція 1946 р. Мирні договори з союзниками Німеччини. Англо-французьке зближення. Дюнкеркський договір. Доктрина Трумена. План Маршалла. «Пакт Ріо» й утворення Організації американських держав. Західний союз. Радянізація й сателізація країн Східної Європи. Комінформ і «доктрина Жданова». Нейтралізація Фінляндії. Радянсько-югославський конфлікт. Дунайська конференція в Белграді 1948 р. Утворення РЕВ. Загострення німецького питання. Перша Берлінська криза. Вашингтонська конференція й утворення НАТО. Поширення біполярного протистояння на Східну Азію. Розкол Кореї. Проголошення КНР і розкол Китаю. «План Баруха» й зрив роботи конференції ООН з атомної енергії. Ліквідація атомної монополії США.

Оформлення біполярної системи та балансування на межі війни (1950–1962 рр.) Ідеологізація міжнародних відносин. Корейська війна 1950–1953 рр. та її міжнародні наслідки. Договір АНЗЮС. Американо-японський союзний договір. Сан-Францискський порядок. Манільський пакт. Початок західноєвропейської інтеграції. Вступ до НАТО Греції та Туреччини. «План Плевена». Боннський договір 1952 р. Берлінська конференція «великої четвірки» 1954 р. Західноєвропейський союз. Інтеграція ФРН до НАТО. Організація Варшавського договору. Женевський саміт 1955 р. Урегулювання австрійської проблеми. Швейцарська та шведська моделі нейтралітету. Нормалізація стосунків СРСР з Югославією, ФРН та Японією. Радянська програма «мирного співіснування». Політика Москви щодо країн Східної Європи. Становище на Близькому Сході. Багдадський пакт. Суецька криза 1956 р. Доктрина Айзенговера. Близькосхідна криза 1958 р. Тайванська проблема. Утворення ЄЕС. Доктрина Гальштейна. Друга Берлінська криза. Радянсько-американські відносини на межі 1950–1960-х рр. Гонка озброєнь. Доктрина «гнучкого реагування». Кубинська революція 1959 р. «Союз заради прогресу». Карибська криза 1962 р. та її міжнародні наслідки.

Розрядка міжнародної напруги (1962-1979 рр.) Модернізація зовнішньополітичних установок СРСР та США. Доктрини «гнучкого реагування» і «взаємного гарантованого знищення». Договір про обмеження випробування ядерної зброї 1963 р. Радянсько-китайський конфлікт. Доктрина Джонсона. Війна США в Індокитаї. АСЕАН та АНЗЮК. Зовнішня політика Ш. де Голля й вихід Франції з воєнної організації НАТО. Радянсько-французьке зближення. «Шестиденна війна» 1967 р. Радянсько-

американська зустріч в Гласборо. Міжнародні договори про демілітаризацію космічного простору та нерозповсюдження ядерної зброї. «Празька весна» і «доктрина Брежнєва». «Гуамська доктрина» Р. Ніксона. «Нова східна політика» В. Брандта. Зародження загальноєвропейського процесу. «Пінг-понгова дипломатія». Нормалізація стосунків КНР зі США та Японією. Воєнно-стратегічний паритет між СРСР та США. Радянсько-американський діалог у першій половині 1970-х рр. Договори ОСО-1 і ПРО. Паризькі угоди 1973 р. та об'єднання В'єтнаму. Війна «Йом кіпур». «Човникова» дипломатія Г. Кісінджера. Кіпрська проблема. Нарада з безпеки та співробітництва в Європі. Гельсінський процес у другій половині 1970-х рр. Тихоокеанська доктрина Дж. Форда. Загострення радянсько-американських стосунків за адміністрації Дж. Картера. Кемп-Девідська угода. Договір ОСО-2. Саморозпуск СЕАТО. Китайсько-в'єтнамська війна 1979 р. Ірано-американський конфлікт і саморозпуск СЕНТО. Вторгнення СРСР до Афганістану. Зрив політики розрядки: причини та наслідки.

«Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи (1980–1991 рр.) Зовнішньополітичні стратегії СРСР та США. Доктрина Дж. Картера. Афганське питання в міжнародних відносинах. Фолклендська криза. Центральноамериканський конфлікт та його інтернаціоналізація. Інтервенція США до Гренади. Питання «євrorакет» в стосунках між Сходом та Заходом. Стратегічна оборонна ініціатива Р. Рейгана й посилення гонки озброєнь. Мадридська зустріч ОБСЄ та Стокгольмська конференція із заходів довіри. Доктрина «неоглобалізму». Політика «рівновідстороненості» КНР. «Нове політичне мислення» в СРСР. Радянсько-американські саміти 1985–1988 рр. Договір про РСМД. Урегулювання афганської проблеми. Віденська зустріч НБСЄ. Нормалізація радянсько-китайських стосунків. «Доктрина невторчання» М. С. Горбачова. Антикомуністичні революції в країнах Східної Європи. Падіння Берлінського муру. Зустріч М. С. Горбачова та Дж. Буша-ст. на Мальті. Об'єднання Німеччини. Паризька «Хартія для нової Європи». Розпад РЕВ та ОВД. Договір СНО-1. Самознищення СРСР й утворення Співдружності Незалежних Держав. Розвал СФРЮ. Крах Ялтинсько-Потсдамської системи.

Криза колоніалізму та голвоні регіональні конфлікти до середини 1960-х рр. Перша хвиля деколонізації. Ліга арабських країн. Палестинська проблема. Утворення держави Ізраїль й арабо-ізраїльська війна 1948–1949 рр. Перша Індокитайська війна. Женевські угоди 1954 р. Індо-пакистанська війна 1948–1949 рр. Бандунгська конференція країн Азії та Африки.

«Третій світ». Суецька криза 1956 р. та другий етап деколонізації. Становлення руху афро-азіатської солідарності. Утворення ОАР. Ліванська криза 1958 р. «Рік Африки». Організація африканської єдності та конфлікти в Конго, Судані й Біафрі. Рух неприєднання.

Країни, що розвиваються, у міжнародних відносинах кінця 1960-х – початку 1990-х рр. ОПЕК. Третя арабо-ізраїльська війна 1967 р. Організація Ісламська Конференція. Індо-пакистанський конфлікт й утворення Бангладеш. ЮНКТАД і «група 77». Вибір шляхів модернізації та культурно-цивілізаційні блоки. Концепція «соціалістичної орієнтації». Створення вісі Північ – Південь. «Нафтовий шок» та проблема нового економічного порядку. «Революція троянд» у Португалії й третій етап деколонізації. Боротьба СРСР та Заходу за вплив на країни «третього світу». Регіональні конфлікти в Азії, Африці та Латинській Америці. Рух неприєднання у 1960–1980-ті рр. Трансформація расистських режимів у Південній Родезії та ПАР. Проголошення незалежності Зімбабве та Намібії. Завершення процесу деколонізації. Ірано-іракська війна 1980-1988 рр. Окупація Іраком Кувейту. Операція «Буря в пустелі» й крах режиму С. Хусейна.

4. Структура навчальної дисципліни

Тема	кількість годин (денна)			кількість годин (заочна)			
	всього	аудиторні заняття		самостійна робота	аудиторні заняття		самостійна робота
		лекції	семінари		лекції	семінари	
Кредит 1. Міжнародні відносини Раннього Нового часу. Вестфальська система міжнародних відносин							
Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами. Міжнародні відносини у	10	1	2	7	10	1	9

Європі у XVI – першій половині XVII ст.								
Тема 2. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи.	10	1	2	7	10	1		9
Тема 3. Утрехтсько-Раштадтсько-Ніштадтський порядок. Криза Мюнстерсько-Оснабрюкського порядку.	10		2	7	10	1		9
Кредит 2. Міжнародні відносини в другій половині XVIII – середині XIX ст.								
Тема 4. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції.	10	1	2	7	10	1		9
Тема 5. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст	10	1	4	5	10	1		9
Тема 6. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.	10	2	2	7	10	1		9
Кредит 3. Міжнародні відносини другої половини XIX – початку XX ст.								
Тема 7. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр.	10	1	2	7	10	1		9
Тема 8. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)	10	1	2	7	10	1		9
Тема 9. Далекосхідна система міжнародних відносин Нового часу. Американська система міжнародних відносин XIX – початку XX ст.	10		2	7	10	1		9
Кредит 4. Світ в умовах глобальних конфліктів (1914-1991 рр.)								
Тема 10. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.).	10	1	2	7	10	1		9
Тема 11. Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.	10	1	2	7	10		1	9
Тема 12. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни.	10	2	4	5	10		1	9
Разом	120	12	28	80	180	10	2	108

5. Теми лекційних занять

ДФН

№ з/п	Назва теми	ДФН
	Кредит 1.	
1	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами. Міжнародні відносини у Європі у XVI – першій половині XVII ст. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи.	2
	Кредит 2.	
2	Тема 2. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст	2
3	Тема 3. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.	2
	Кредит 3.	
4	Тема 4. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)	2
	Кредит 4.	
5	Тема 5. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.). Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.	2
6	Тема 6. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни.	2
	Разом	12

ЗФН

№ з/п	Назва теми	ЗФН
	Кредит 1.	
1	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами. Міжнародні відносини у Європі у XVI – першій половині XVII ст. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи.	3
	Кредит 2.	
2	Тема 2. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст	2
3	Тема 3. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.	1
	Кредит 3.	
4	Тема 4. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)	3
	Кредит 4.	
5	Тема 5. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування	1

	Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.). Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.	
6	Тема 6. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни.	
		Разом 10

6. Теми семінарських занять

ДФН

№ з/п	Назва теми	ДФН	ЗФН
	Кредит 1.		
1	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами. Міжнародні відносини у Європі у XVI – першій половині XVII ст.	2	
2	Тема 2. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи.	2	
3	Тема 3. Утрехтсько- Раштадтсько-Ніштадтський порядок. Криза Мюнстерсько-Оснабрюкського порядку.	2	
	Кредит 2.		
4	Тема 4. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції.	2	
5	Тема 5. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст	4	
6	Тема 6. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.	2	
	Кредит 3.		
7	Тема 7. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр.	2	
8	Тема 8. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)	2	
9	Тема 9. Далекосхідна система міжнародних відносин Нового часу. Американська система міжнародних відносин XIX – початку XX ст.	2	
	Кредит 4.		
10	Тема 10. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.).	2	
11	Тема 11. Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.	2	1
12	Тема 12. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни.	4	1
		28	2

ЗФН

№ з/п	Назва теми	ДФН	ЗФН
	Кредит 1.		
1	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами. Міжнародні відносини у Європі у XVI – першій половині XVII ст.	2	
2	Тема 2. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи.	2	
3	Тема 3. Утрехтсько- Раштадтсько-Ніштадтський порядок. Криза Мюнстерсько-	2	

	Оснабрюкського порядку.		
	Кредит 2.		
4	Тема 4. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції.	2	
5	Тема 5. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст	4	
6	Тема 6. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.	2	
	Кредит 3.		
7	Тема 7. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр.	2	
8	Тема 8. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)	2	
9	Тема 9. Далекосхідна система міжнародних відносин Нового часу. Американська система міжнародних відносин XIX – початку XX ст.	2	
	Кредит 4.		
10	Тема 10. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.).	2	
11	Тема 11. Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.	2	1
12	Тема 12. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни.	4	1
		28	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	ДФН	ЗФН
	Кредит 1.		
1	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами. Міжнародні відносини у Європі у XVI – першій половині XVII ст.	7	9
2	Тема 2. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської системи.	7	9
3	Тема 3. Утрехтсько- Раштадтсько-Ніштадтський порядок. Криза Мюнстерсько-Оснабрюкського порядку.	7	9
	Кредит 2.		
4	Тема 4. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції.	7	9
5	Тема 5. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст	5	9
6	Тема 6. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.	7	9
	Кредит 3.		
7	Тема 7. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр.	7	9
8	Тема 8. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)	7	9
9	Тема 9. Далекосхідна система міжнародних відносин Нового часу. Американська система міжнародних відносин XIX – початку XX ст.	7	9
	Кредит 4.		
10	Тема 10. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.).	7	9
11	Тема 11. Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.	7	9
12	Тема 12. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в	5	9

	умовах холодної війни.		
		Разом	80 108

8. Тематика рефератів, есе, індивідуальних навчально-дослідних завдань (орієнтовний перелік)

1. Загальна характеристика міжнародних відносин Нового часу (XVI-XVIII ст.)
2. Європейські міжнародні відносини у XVI-XVII ст.
3. Тридцятирічна війна. Вестфальський мир 1648 р.
4. Зовнішня політика держав Східної Європи у XVI – першій половині XVII ст.
5. Європа – Османська імперія: війна і дипломатія
6. Західноєвропейська зовнішня політика у XVIII ст.
7. Боротьба за іспанську спадщину 1701-1714 рр.
8. Україна у міжнародних відносинах другої половини XVII – початку XVIII століть
9. Зовнішня політика Росії XVIII ст.: зміст, характер, спрямованість
10. Держави Сходу в системі міжнародних відносин та дипломатії (Пізнє середньовіччя – Новий час)
11. Результати розвитку міжнародних відносин до 1789 р.
12. Утворення США та входження їх в систему міжнародних відносин
13. Зовнішня політика європейських країн в період Великої Французької революції, Конвенту та Директорії
14. Європейські міжнародні відносини у 1794-1815 рр. Віденський конгрес.
15. “Священний Союз”. Ставлення європейських держав до революційного та національно-визвольного рухів у 30-40-х рр. XIX століття
16. Східне питання у світовій політиці 20-50-х рр. XIX ст. Кримська війна і Паризький конгрес
17. Зовнішня політика Франції при Наполеоні III. Громадянська війна у США і ставлення до неї європейських держав
18. Об’єднання Німеччини: франко-пруська війна і Франкфуртський мир
19. Країни Азії, Африки та Латинської Америки в системі міжнародних відносин (кінець XVIII ст. – 60-і рр. XIX ст.)
20. Європа після Франкфуртського миру. Франко-німецьке протистояння. Австро-німецькоросійські відносини 70-х – початку 80-х рр. XIX ст. Троїста угода
21. Східна криза середини 70-х рр. XIX ст. Російсько-турецька війна 1877-1878 рр. Берлінський конгрес.
22. Колоніальна експансія європейських держав у 70-80-х рр. XIX ст.
23. Європейська дипломатія другої половини 80-х рр. XIX ст. Укладення франко-російського союзу 1891-1893 рр.
24. Загострення далекосхідної проблеми в кінці XIX – на початку XX ст.
25. Завершення боротьби за розподіл світу та перші війни за його переділ
26. Посилення англо-німецьких суперечностей. Утворення Антанти.
27. Боротьба Антанти і австро-німецького блоку (1907-1911 рр.)
28. Міжнародні відносини напередодні та в роки Першої світової війни
29. Балканські війни. Початок Першої світової війни
30. Дипломатія в роки Першої світової війни
31. Вихід Росії зі світової війни. Брестський мир
32. Завершення Першої світової війни та її підсумки. Паризька мирна конференція і становлення Версальської системи міжнародних відносин
33. Криза Версальського порядку та його крах
34. Міжнародні відносини у 20-х рр. XX ст.
35. Міжнародні відносини у період світової економічної кризи 1929-1933 рр. Утворення вогнищ війни в Європі і на Далекому Сході

36. Воєнна агресія Італії, Японії і Німеччини у 1935-1938 рр. Мюнхенська конференція.
37. Передвоєнна політична криза в Європі
38. Зовнішньо-політичні процеси на початку Другої світової війни (вересень 1939 – 21 червня 1941 р.)
39. Вступ у Другу світову війну СРСР і США. Створення антигітлерівської коаліції
40. Міжнародні відносини та дії антигітлерівської коаліції під час корінного перелому в ході Другої світової війни
41. Міжнародні відносини під час вирішальних перемог антигітлерівської коаліції (1944 р.)
42. Міжнародні відносини напередодні і в період розгрому Німеччини
43. Завершення і основні підсумки Другої світової війни
44. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин та біполярність повоєнного світу
45. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході
46. Початок холодної війни та ста-новлення блокового протистояння
47. Німецька проблема у міжнародних відносинах (1945-1961 рр.)
48. Початок процесу деколонізації
49. Діяльність ООН в умовах розгортання холодної війни
50. Радянсько-американські відносини
51. Політика розрядки в Європі
52. Проблема контролю над озброєннями та роззброєння (60-і – 70-і рр. ХХ ст.)
53. Розпад колоніальних систем. Країни, що визволилися у світовій політиці 60-70-х рр. ХХ століття.
54. Активізація діяльності ООН в період розрядки міжнародної напруженості
55. Криза політики розрядки і відновлення біполярної конфронтації
56. Нова зовнішньополітична стратегія Радянського Союзу
57. Радянсько-американські відносини у 1980-х роках
58. Загальноєвропейський процес і його роль у завершенні блокового протистояння
59. Об'єднання Німеччини
60. Питання роззброєння у 80-і – на початку 90-х рр.
61. Країни третього світу у світовій політиці
62. Глобальні інститути між народної співпраці у світовій політиці
63. Країни Східної Європи у міжнародних відносинах
64. Інтеграційні процеси у Західній Європі
65. Близький та Середній Схід у системі міжнародних відносин
66. Міжнародні відносини у Східній Азії
67. Міжнародні відносини у Південній Азії
68. Міжнародні відносини у Південно-Східній Азії
69. Латинська Америка у міжнародних відносинах
70. Міжнародні відносини на Африконському континенті
71. Міжнародні наслідки розпаду СРСР
72. Нові параметри міжнародної та європейської безпеки у постконфронтаційний період
73. Проблема скорочення озброєнь
74. Світові інтеграційні процеси
75. Регіональні проблеми міжнародних відносин у сучасну епоху

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-49		

Форми поточного та підсумкового контролю. Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок студентів протягом навчального семестру відбувається за результатами усних відповідей на практичних заняттях, тестування, письмового та усного опитування, перевірки індивідуальних, творчих завдань, інших видів самостійної роботи, написання, захист та обговорення рефератів тощо.

Робоча програма передбачає застосування 3-х форм контролю знань студентів:

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних, творчих завдань.

Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проектів, творчі роботи

Форма підсумкового контролю – залік для студентів на основі суми балів набраних за кожний кредит.

Студенти виконують навчальну програму з дисципліни як в аудиторії, так і поза аудиторією: відповідають на тести з тем курсу, виконують практичні завдання, готуються до семінарських занять, обговорюють конкретні ситуації, виконують завдання для самостійної роботи – кожне з них оцінюється за відповідними критеріями у балах. Максимальна сума балів – 400.

Поточний, контроль здійснюється у вигляді опитування, виконання індивідуального або колективного завдання та їх захисту. Модульний (рубіжний) контроль передбачає виконання контрольної роботи, підсумковий – складання заліку.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Примітка. Шкала оцінювання репрезентована в 20-ти та 15-ти бальній системах в залежності від максимальної суми балів за відповідь на семінарському занятті в кожному кредиті.

Відмінно 20-17/15-13 балів - Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Дуже добре 16-13/12-10 балів - Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна

Добре 12-9/9-7 балів - Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок

Задовільно 8-5/6-4 балів - Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих

Незадовільно 4-1/3-1 балів - Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Реферат

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів: 1) обсяг виконаного реферату; 2) якість написання.

1. Оцінка “відмінно” (20-16 балів)

20 балів – Реферат виконано на актуальну тему з використанням сучасних методів дослідження, логічно-структурна побудова роботи відповідає змісту. В рефераті вірно визначено мету, глибоко досліджується практичний аналіз проблеми. Коректно подаються висновки. Витримано графік виконання реферату, оформлення у відповідності до державних стандартів та вимог. Презентація виконана на високому рівні із використанням сучасних методів. Доповідач вірно відповів на поставлені запитання аудиторії.

19-18 балів - Реферат виконано на актуальну тему з використанням сучасних методів дослідження, є неточності в логічно-структурній побудові. В рефераті вірно визначено мету, наводиться практичний аналіз проблеми. Є незначні недоліки у формулювання висновків. Витримано графік виконання реферату, оформлення у відповідності до державних стандартів та вимог. Презентація виконана на високому рівні із використанням сучасних методів. Доповідач припустився незначних помилок при відповідях на поставлені запитання аудиторії.

17-16 балів - ставиться за реферат, який має обсяг 14 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; у змісті реферату викладена актуальність, мета, завдання; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.

2. Оцінка “добре” (15-10)

15-14 балів - ставиться за реферат, який має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 2-3 джерела, але містить певні помилки.

13-12 балів ставиться за реферат, який має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4 джерела.

11-10 балів ставиться за реферат, який має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 5 джерел, відповідає сучасним правилам.

3. Оцінка “задовільно” (9-4)

9-8 бали - ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше двох наукових джерел і є помилки.

7-6 балів – ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше трьох наукових джерел і є помилки.

5-4 балів - ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

3-1 Оцінка “незадовільно” ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами, немає змісту, вступу, висновків.

Індивідуальне завдання (письмово)

20-16 балів - передбачає, що студент вповні засвоїв навчальний матеріал, дав вичерпні відповіді на поставлені практичні запитання, глибоко опрацював основні й додаткові джерела до курсу, уміє творчо та критично мислити, залучати набуті знання й навички до розв'язання конкретних професійних завдань, систематично впродовж навчання виконував усі завдання, виявив глибокі знання з вивченої дисципліни.

15-11 балів - передбачає, що студент досить логічно й повно відповів на більшість поставлених запитань, засвоїв увесь програмний матеріал, опрацювавши основну літературу, достатньо добре аналізував історичні явища, але припускався несуттєвих помилок у формулюваннях та відповідях.

10-6 балів - передбачає, що студент засвоїв навчальний матеріал не вповні, знає лише його основний зміст, не досить логічно та аргументовано формулює його, відповідає неточно або неповно на поставлені запитання, опрацював тільки малу частину літератури до курсу, припускається багато помилок та огріхів у формулюваннях та відповідях.

5-0 балів - передбачає, що студент не засвоїв навчальний матеріал або засвоїв його на досить низькому рівні, не вміє практично використовувати теоретичні та практичні положення дисципліни, аналізувати історичні явища, не може формулювати чіткі та логічні висновки щодо розглянутих питань, має дуже низьку культуру усного та писемного мовлення, припускається численних помилок у формулюванні та структурі відповідей і конкретних завданнях.

Творче завдання,есе

20-17 балів - робота студентом виконана в повному обсязі, високий понятійний рівень; глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється; осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом; логічність та послідовність під час відповіді; доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися; самостійність мислення; впевненість в правоті своїх суджень; вміння виділяти головне; вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки; вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми; стилістично грамотна мова, робота виконана майже на 90-100% від загального обсягу

16-13 балів – робота студентом виконана в повному обсязі, високий понятійний рівень; глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;

осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом; логічність та послідовність під час відповіді; доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися; самостійність мислення; впевненість в правоті своїх суджень; вміння виділяти головне; вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки; вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми; стилістично грамотна мова, допускаються незначні помилки, робота виконана майже на 80-89% від загального обсягу.

12-9 балів - робота студентом виконана не в повному обсязі, але доведено та проаналізовано теорії, концепції, вчення, які вивчалися; самостійність мислення; впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, обсяг виконаних завдань становить від 50% до 59% від загального обсягу.

8-5 балів - робота студентом виконана не в повному обсязі, не описані явища, не виявлено розуміння основних положень завдання. Тема не розкрита, актуальність не доведена, не виділені головні завдання; не зроблені висновки, не показана перспектива розвитку ідеї або проблеми; стилістично неграмотна мова.

5-1 балів - студент не описує явища, не виявляє знання і розуміння основних положень завдання. Тема не розкрита, актуальність не доведена, не виділені головні завдання; не зроблені висновки, не показана перспектива розвитку ідеї або проблеми; стилістично неграмотна мова.

Контрольні роботи

Оцінка підготовки до контрольних робіт здійснюється на основі перевірки правильності їх виконання. Оцінювання відбувається за 20-ти бальною шкалою

20 балів – студент дав вичерпні відповіді на поставлені практичні запитання, уміє творчо та критично мислити, залучати набуті знання й навички до розв'язання конкретних професійних запитань і завдань, зробив аргументовані висновки.

19-18 балів – студент висловлює та аргументує власне ставлення до альтернативних поглядів на питання; використовує актуальні фактичні та статистичні дані, дати та історичні періоди, які підтверджують відповіді на питання.

17-16 балів – студент дав правильну відповідь на поставлені запитання, при цьому показав високі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, але не показав власного ставлення на подію.

15-14 балів - студент у цілому відповів на всі поставлені питання, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь на запитання.

13-12 балів - студент відповів на всі запитання, але не зробив власних висновків.

11-10 балів – студент добре аналізував історичні явища, але припускався несуттєвих помилок у формулюваннях та відповідях.

9-8 балів - студент у цілому відповів на всі поставлені питання, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, допустив окремі помилки у використанні понятійного апарату, показав не вичерпні знання літературних джерел, вірно розв'язав всі задачі, пояснивши хід розв'язання.

7-6 балів - студент у цілому відповів на всі поставлені питання, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, допустив окремі помилки у використанні понятійного апарату, показав не вичерпні знання літературних джерел, вірно розв'язав всі задачі, пояснивши хід розв'язання.

5-4 бали - студент не відповів на всі поставлені питання, не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, допустив окремі помилки у використанні понятійного апарату, показав не вичерпні знання літературних джерел, вірно розв'язав не всі задачі, пояснивши хід розв'язання.

3 бали - студент не відповів на більшість поставлених питань, даючи неповну відповідь, не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, допустив окремі помилки у використанні понятійного апарату, показав невичерпні знання літературних джерел.

2 бали - студент дав неповні відповіді на запитання, ухилився від аргументації, висновків, прикладів, не має власної точки зору.

Мультимедійна презентація

20-16 балів: всі частини презентації пов'язані з метою і предметом дослідження; результати дослідження узагальнюються з метою формулювання важливих і значущих висновків за темою дослідження, презентація має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження, презентація надає інформацію в логічній послідовності, презентація завершується, змушуючи замислитись над ідеєю і темою дослідження.

15-11 балів: всі частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, результати дослідження узагальнюються з метою формулювання висновків за темою дослідження, презентація має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають тему дослідження, презентація починається із вступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих моментів дослідження.

10-6 балів: основні частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, але деякі фрагменти не мають відношення до теми, деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими, презентація має в основі декілька ключових положень, однак вони перевантажені інформацією або позбавлені інформації, презентація має вступ і висновки, однак вони не спонукають замислитись над темою дослідження. послідовність надання інформації не сприяє повністю розкрити тему дослідження.

5-0 балів: презентація має тему, однак багато її частин не має відношення до теми дослідження, висновки практично відсутні або є нелогічними, в презентації не визначені ключові положення, презентація не містить вступу і висновків. побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему дослідження.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Розподіл балів, які студенти отримують за 4 кредити

Кредит та тема	Академічний контроль (форма представлення)	Кількість балів (за видами роботи)	Кількість балів всього за кредит
Кредит 1. Міжнародні відносини Раннього Нового часу. Вестфальська система міжнародних відносин		100	100
Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу	Семінар1	20	100
Великі географічні відкриття та перший поділ світу між європейськими державами. Міжнародні відносини у Європі у XVI – першій половині XVII ст.	Семінар2	20	
	Семінар3	20	
	Реферат	20	
Тема 2. Вестфальський мир та Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок. Міжнародні відносини на периферії Вестфальської	Творче завдання	20	

системи.			
Тема 3. Утрехтсько- Раштадтсько-Ніштадтський порядок. Криза Мюнстерсько-Оснабрюкського порядку.			
Кредит 2. Міжнародні відносини в другій половині XVIII – середини XIX ст.		100	100
Тема 4. Міжнародні відносини наприкінці «Старого порядку». Міжнародні відносини під впливом Атлантичної революції.	Семінар1	15	100
	Семінар2	15	
Тема 5. Нові аспекти міжнародних відносин кінця XVIII – початку XIX ст	Семінар3	15	
	Семінар4	15	
Тема 6. Головні засади Віденської системи та роль Священного союзу в підтримці європейської рівноваги.	Індивідуальне завдання	20	
	Контрольна робота № 1	20	
Кредит 3. Міжнародні відносини другої половини XIX – початку XX ст.		100	100
Тема 7. Міжнародні відносини в Європі в період турбулентності 1848–1871 рр.	Семінар1	20	
	Семінар2	20	
Тема 8. Франкфуртсько-Берлінський порядок та завершення поділу світу. Епоха імперіалізму (1898–1914 рр.)	Семінар3	20	
	Мультимедійна презентація	20	
Тема 9. Далекосхідна система міжнародних відносин Нового часу. Американська система міжнародних відносин XIX – початку XX ст.	Реферат	20	
Кредит 4. Світ в умовах глобальних конфліктів (1914-1991 рр.)		100	100
Тема 10. Перша світова війна 1914–1918 рр. Оформлення й функціонування Версальсько-Вашингтонської системи (1918–1932 рр.).	Семінар1	15	100
	Семінар2	15	
	Семінар3	15	
Тема 11. Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи. Друга світова війна 1939–1945 рр.	Семінар4	15	
	Творче завдання	20	
Тема 12. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Розмивання біполярної структури світу. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни.	Контрольна робота № 2	20	
Всього балів		400	400
За семінарські заняття – 240			
За самостійну роботу – 160			

10. Засоби дігностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, творчі завдання реферати), презентації результатів досліджень, контрольні роботи, залік.

11. Методи навчання

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші).

З-поміж традиційних методів використовуються:

1). Пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури в "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації.

2). Метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім,

розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання.

3). Частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах.

4). Дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру. Ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільше повно.

Серед активних методів використовуються такі:

1). Практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

2). Аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчать формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

3). Робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

Крім того вивчення курсу базується на використанні комунікативних методів, що охоплюють методи й процедури контакту студента з безпосереднім джерелом знань (викладачем методики, вчителем етики, керівником педпрактики та ін.).

Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві методики, вчителю етики (студент лише фіксує зміст лекції, протоколює дії вчителя й учнів тощо); в активних методах ініціатива належить студентові, який активно контактує з викладачем методики, вчителем етики (активні методи поділяються на групові (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри)).

Активно використовуються текстологічні методи, що включають методи набуття знань із фахових документів (навчальних планів і програм, методичних листів МОН України тощо) і фахової літератури (монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, науково-методичних статей тощо).

12. Рекомендована література

1. Беловолов Ю.Г. История дипломатии. – Донецк, 2004.
2. Ваисс М. Международные отношения после 1945 г. / М. Ваисс – М., 2005. – 332 с.
3. Вуд Д., Серре Ж. Дипломатический церемониал. - М., 1947.
4. Головченко В., Рубель В. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX - друга третина XX ст.) : навч. посіб. / В. І. Головченко, В. А. Рубель. - К. : Либідь, 2010. - 520 с.
5. Гончаров С.Е. Китайская средневековая дипломатия. - М., 1986.
6. Дейвис Н. Европа: история / Н. Дейвис. – К.: 2001. – 1463 с.
7. Дипломатический словарь. – В 3 томах. – М.: Политиздат, 1961; 1971; 1984.
8. Дипломатический словарь: в 3-х т. Т.1-3. – М., 1985-1986.
9. Дипломатия древнего Рима. - М., 1988.
10. Думан Л.И. Традиции во внешней политике Китая. - М., 1972.
11. Ермаков, В. История международных отношений XX века: Учебное пособие. – Спб.,

2008.

12. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до початку нового часу. – К.: 2002.
13. Иванова, Л. И. История международных отношений от Античности до конца Первой мировой войны. – Ч. 1. – Владивосток, 2001.
14. История дипломатии / [сост.: А. Лактионов]. - Москва : АСТ, 2005. - 943 с. : ил., карт., портр.+ 24 см. 7
15. История дипломатии. - изд. 2-е, перер. и допол., Под ред. В.А. Зорина и др. – М.: Полит. Литература, 1959. - Т.1.
16. История дипломатии. - Т.1. - М., 1974.
17. История дипломатии. - Т.1. - Под ред. В.П. Потемкина. - М., 1941.
18. История дипломатии: в 5-и т. Т.1-3. – М.: Госполитиздат, 1959-1969.
19. История международных отношений: основные этапы от древности до наших дней: Ученое пособие / Под ред. Г. В. Каменского, О.А. Колобова, Э. Г. Соловьева.
20. Історія міжнародних відносин . Частина II (1789-1918 рр.): Збірник документів. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010.
21. Історія міжнародних відносин (1914–2015) : навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. - 139 с.
22. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І. Плазова ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013. - 139 с.
23. Історія міжнародних відносин (друга половина 1940-х - 1990-і роки): навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. П. Іваницька ; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса, Іст. ф-т, Каф. міжнар. відносин та зовніш. політики. - Вінниця : Нілан, 2016. - 729 с.
24. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н.е - сер. XVII ст. н.е.) : навч.-метод. посіб. для студ. напряму підготов. 6.030201, спец. "Міжнародні відносини" / О. І. Брусилівська, І. М. Коваль ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т соц. наук. - О. : [б. в.], 2013. - 185, [2] с. - Бібліогр.: с. 176-186.
25. Камбон Ж. Дипломат. - М., 1946.
26. Киссинджер Г. Дипломатия. - М., 1997.
27. Козицький А. Новіня історія країн Азії а Африки / А. Козицький– Львів, 2004.
28. Ланцов, С. А. История международных отношений. – М., 2007.
29. Левин Д. Дипломатия. - М., 1962.
30. Мак-Ніл, В. Піднесення Заходу: Історія людського суспільства. – К., 2002.
31. Мальський, М. З. Теорія міжнародних відносин. – К, 2007.
32. Марущак, М. Й. Історія дипломатії ХХ ст.: Курс лекцій. – Львів, 2003.
33. Медяков, А. С. История международных отношений в Новое время: Учебник для вузов. – М., 2007.
34. Межгосударственные отношения и дипломатия на древнем Востоке. - М., 1987.
35. Мусский М.А. Сто великих дипломатов. – М., 2002.
36. Нариси з історії дипломатії України. О.І.Галенко, Є.Є.Камінський, М.В.Кірсенко та ін. / Під ред. В.М. Смоля. – К., 2001.
37. Никольсон Г. Дипломатическое искусство. - М., 1962.
38. Никольсон Г. Дипломатия. - М., 1941.
39. Новая и новейшая история стран Азии и Африки: Учебное пособие. – М., 1987.
40. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: в 3-х ч. Ч.1-2. – М., 2003-2010.
41. Овсій І.О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року). – К.: Либідь, 1999.
42. Руденко Г.М. Основи дипломатичного протоколу. - К., 1996.
43. Сатоу Э. Руководство по дипломатической практике. - М., 1947.
44. Системная история международных отношений: в 2-х т. Т.1. События 1918 – 1945 гг. – М., 2006.
45. Тойнби Э. Цивилизации перед судом истории / Э. Тойнби. – М., 1996.

46. Українська дипломатична енциклопедія: в 2-х т. Т. 1-2. – К. 2004.
47. Хрестоматія по історії міжнародних відносин XIX – початку XX вв. – М., 2010.
48. Хрестоматія по новітній історії: в 3-х т. Т.1. – М., 1960.
49. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика, 1917-1945 рр. К., 1997.
50. Черняк Е.Б. П'ять століть тайної війни. Із історії секретної дипломатії і розвідки. – М., 1991.
51. Чухліб Т. Дипломатія Української козацької держави // Політика і час. – 2003. - №4. – С. 83-96.